Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria C

C/2024/6865

28.11.2024

Stanovisko Európsky hospodársky a sociálny výbor

Balík návrhov o pripojení týkajúci sa digitálnych sietí a infraštruktúr

(stanovisko z vlastnej iniciatívy)

(C/2024/6865)

Spravodajkyňa: **Isabel CAÑO AGUILAR**

Spoluspravodajca: **Maurizio MENSI**

Poradcovia	Sergio SANTILLÁN (za spravodajkyňu) Federico MARINI BALESTRA (za spoluspravodajcu)
Rozhodnutie plenárneho zhromaždenia	15. 2. 2024
Príslušná sekcia	sekcia pre dopravu, energetiku, infraštruktúru a informačnú spoločnosť
Prijaté v sekcii	18. 7. 2024
Prijaté na plenárnom zasadnutí	18. 9. 2024
Plenárne zasadnutie č.	590
Výsledok hlasovania (za/proti/zdržalo sa)	169/0/0

1. Závery a odporúčania

1.1. EHSV zdôrazňuje význam digitálneho hospodárstva pre hospodárstvo EÚ a výhody vzájomného prepojenia pre domácnosti, verejnú dopravu, zdravie a osobné vzťahy.

1.2. EÚ prijala nové nariadenia o digitálnom hospodárstve a prispôsobila aj svoju priemyselnú politiku. Na podporu kľúčového odvetvia pre sociálny a hospodársky pokrok sú však potrebné nové rozhodnutia. Tento cieľ by sa mal dosiahnuť prostredníctvom Bielej knihy – „Ako splniť potreby digitálnej infraštruktúry v Európe?“ V novom technologickom a trhovom kontexte je nevyhnutné zabezpečiť rovnaké podmienky pre všetkých aktérov v digitálnom ekosystéme a zaistiť, aby boli spotrebitelia chránení rovnakým spôsobom bez ohľadu na dodávateľa.

1.3. EÚ čelí viacerým výzvam:

— v oblasti technológií;

— z hľadiska investícií, pretože si vyžaduje značné a koordinované investície vo výške viac ako 200 miliárd EUR z verejného a súkromného sektora;

— dobudovanie integrovanejšieho jednotného trhu v oblasti telekomunikácií;

— potreba prekonať roztrieštený prístup k správe rádiového frekvenčného spektra;

— vytvorenie regulačného rámca, ktorý pre digitálnych operátorov zaručí rovnaké podmienky;

— prekonanie nadmernej závislosti od veľkých dodávateľov z tretích krajín;

— potreba zvýšiť inovačné a priemyselné kapacity v celom hodnotovom reťazci telekomunikácií;

— udržateľnosť;

— bezpečnosť a odolnosť komunikačných sietí vrátane podmorských káblov.

1.4. Roztrieštenosť vyplýva nielen z rozdielnych vykonávacích orgánov, ale aj z rozdielov v transponovaní smerníc v jednotlivých členských štátoch, a preto EHSV navrhuje:

— podľa možnosti uprednostňovať právne predpisy prostredníctvom nariadení;

— uplatňovať zásadu jednotného orgánu stanovenej v európskych normách;

— urýchliť proces certifikácie, ktorý môže v súčasnosti trvať 12 alebo dokonca 24 mesiacov;

— uplatňovať zásadu krajiny pôvodu namiesto vnútroštátneho režimu všeobecného povolenia;

— zverejňovať príslušné usmernenia o kvalifikácii a predpisoch uplatniteľných podľa európskeho kódexu elektronických komunikácií;

— stanoviť realistický termín pre odpojenie od metalickej siete;

— urýchliť zavádzanie siete novej generácie;

— harmonizovať predpisy uplatniteľné na zdroje číslovania.

1.5. EHSV sa zasadzuje za vytvorenie silných subjektov v trhovom hospodárstve, ktoré podporujú zamestnanosť a sociálny dialóg v súlade s európskymi hodnotami.

1.6. Ďalší postup. Návrhy EHSV

— prepojenosť; zintenzívniť zosúladenie spektra v Európe

— stimulovať investície rizikového kapitálu

— investovať do infraštruktúry, ktorá môže podporiť rozsiahlejšie využívanie umelej inteligencie

— zaistiť európsku kritickú infraštruktúru: kybernetická bezpečnosť pre regulované subjekty

2. **Úvod**

2.1. Digitálne technológie majú rozsiahly vplyv na konkurencieschopnosť hospodárstva EÚ, pretože podporujú efektívnosť a inováciu.

2.2. Prepojenosť prináša pre občanov rôzne výhody vrátane:

— bezpečnejších a energeticky účinnejších pracovísk;

— lacnejšej a čistejšej verejnej dopravy;

— možnosti zavedenia efektívnejších systémov zdravotnej starostlivosti, bankových systémov, systémov sociálneho zabezpečenia a daňových systémov, ako aj možnosti širšieho využívania umelej inteligencie.

2.3. V záujme udržania si vedúceho postavenia priemyslu musí EÚ získať vedúcu úlohu v kľúčových vertikálach digitálnych technológií od umelej inteligencie až po kvantovú výpočtovú techniku, mikroelektroniku a virtuálnu realitu a nasadiť digitálne infraštruktúry od kybernetickej bezpečnosti, 5G až po cloud computing a údaje.

2.4. V končiacom legislatívnom cykle boli prijaté nové nariadenia, ako je akt o digitálnych službách, akt o digitálnych trhoch, akt o umelej inteligencii, akt o údajoch a akt o správe údajov. Okrem regulácie EÚ v roku 2021 aktualizovala aj svoju priemyselnú politiku, ktorej cieľom je organizovať digitálny a zelený pilier prostredníctvom viacerých iniciatív a najmä prostredníctvom dôležitých projektov spoločného európskeho záujmu (IPCEI). Tieto projekty zatiaľ nemali očakávaný účinok.

2.5. Politické ciele digitálneho desaťročia do roku 2030 zahŕňajú:

— pripojenie: gigabitové pripojenie pre všetkých;

— špičkové polovodiče: zdvojnásobiť podiel EÚ na celosvetovej produkcii;

— data – edge cloud: 10 000 klimaticky neutrálnych vysokobezpečných okrajových (edge) uzlov;

— informačné technológie: prvý počítač s kvantovým zrýchlením.

3. **Výzvy pre EÚ**

3.1. Európska komisia a subjekty digitálneho hospodárstva sa zhodujú na mnohých výzvach, ktoré musí EÚ riešiť:

3.1.1. Technické výzvy: rýchly vývoj v oblasti komunikačných a výpočtových technológií vedie k vzniku nových obchodných modelov a sieťových aplikácií. Vyžadujú si neustály exponenciálny nárast spracovania, uchovávania a prenosu údajov, ale aj technologickej kapacity.

3.1.2. Investičné potreby: Európa potrebuje značné a koordinované investície vo výške viac ako 200 miliárd EUR zo súkromného a verejného sektora na zavedenie vysokokapacitných digitálnych sietí, ktoré nám pomôžu splniť ciele stanovené v politickom programe do roku 2030 *plán pre digitálne desaťročie*. Úspešná transformácia popredných telekomunikačných operátorov na poskytovateľov sieťových a cloudových služieb by si navyše vyžadovala ďalšie významné investičné kapacity. Potrebná je obozretná investičná stratégia, ktorá zohľadňuje zemepisnú polohu a hustotu obyvateľstva. Mali by sme sa tiež zaoberať potrebou údržby a modernizácie infraštruktúry. Životnosť podmorských káblov je 25 rokov, no neexistuje stratégia proaktívneho riadenia životného cyklu.

3.1.3. Regulačný rámec EÚ zohrával v posledných 25 rokoch kľúčovú úlohu pri podpore liberalizácie a investícií. V tejto súvislosti by EÚ a členské štáty mali zlepšiť svoju schopnosť podporovať horizontálnu spoluprácu a výskum v oblasti technologického vývoja a urýchliť postupy prostredníctvom pružnejšej regulácie a efektívnejších postupov.

3.1.4. V porovnaní s inými aktérmi sú lacné, inovatívne mobilné a optické služby rozšírené po celej EÚ. Existujúci regulačný rámec založený na rebríčku investícií a regulačnej doložke o ukončení platnosti sa musí zachovať a v prípade potreby doplniť, aby sa zohľadnili nové služby a subjekty. Vzhľadom na rozvoj služieb typu stroj-stroj (M2M) sa musia preklenúť potenciálne rozdiely v národných číslovacích plánoch a autorizačných režimoch, prípadne vytvoriť ad hoc celoeurópske režimy pre tieto prirodzene nadnárodné služby. Je nevyhnutné, aby sa politické a regulačné scenáre, ktoré Komisia predložila v bielej knihe, urýchlene realizovali prostredníctvom konkrétnych opatrení zameraných na podporu investícií potrebných na dosiahnutie cieľov digitálneho desaťročia EÚ a na udržanie kroku s ostatnými hlavnými svetovými ekonomikami, aby sa zabezpečilo, že európski spotrebitelia nebudú zaostávať, pokiaľ ide o dostupnosť a kvalitu služieb.

3.1.5. Roztrieštený prístup k správe rádiového frekvenčného spektra: predchádzajúce pokusy o zavedenie koordinovanejšieho prístupu v oblasti správy frekvenčného spektra v EÚ neboli celkom úspešné a súčasne boli zaznamenané rozdiely a oneskorenia v načasovaní prideľovania frekvenčného spektra a pri zavádzaní sieťovej infraštruktúry v členských štátoch. V tejto súvislosti EHSV víta návrh Komisie na lepšiu harmonizáciu uvoľňovania a udeľovania licencií na rádiové frekvenčné spektrum pre mobilné služby.

3.1.6. Chýbajúce rovnaké podmienky: v súčasnosti je v novom technologickom a trhovom kontexte nevyhnutné zabezpečiť rovnaké podmienky pre všetkých aktérov v digitálnom ekosystéme a zaistiť, aby boli spotrebitelia chránení rovnakým spôsobom bez ohľadu na dodávateľa. Existujúci regulačný rámec EÚ pre elektronické komunikačné siete a služby v súčasnosti neodráža konvergenciu medzi poskytovateľmi cloudových služieb a telekomunikačných služieb a nezabezpečuje rovnocenné práva a povinnosti pre všetkých aktérov a koncových používateľov digitálnych sietí, verejných aj súkromných. V bielej knihe sa správne opisuje ekosystém, v ktorom sa hranice medzi úlohami jednotlivých aktérov čoraz viac stierajú a vyznačujú sa celým radom rôznych vzťahov. Asymetrické regulačné zaobchádzanie s „tradičnými" poskytovateľmi elektronických komunikácií na jednej strane a s poskytovateľmi cloudových/digitálnych služieb na strane druhej preto už nie je opodstatnené. O to viac to platí v kontexte, keď sú digitálne trhy a služby veľmi koncentrované a niekoľko veľkých komunikačných automatizačných platforiem (veľmi veľké online platformy/strážcovia prístupu) má významnú a pevne ukotvenú trhovú silu a poskytuje koncovým používateľom „povinný" obsah/aplikácie.

EHSV oceňuje skutočnosť, že Komisia v bielej knihe uvádza, že „stabilným základom akejkoľvek budúcej regulácie by napokon malo byť Európske vyhlásenie o digitálnych právach a zásadách v digitálnom desaťročí", čím potvrdzuje svoj záväzok „vytvoriť vhodné rámce na to, aby všetci účastníci trhu využívajúci výhody digitálnej transformácie prevzali svoju spoločenskú zodpovednosť a spravodlivo a primerane prispeli na náklady na verejné statky, služby a infraštruktúry v prospech všetkých osôb žijúcich v EÚ".

3.1.7. Cloudové centrá veľkých hráčov sú často prepojené so sieťami, ktoré podľa súčasnej regulácie nemusia byť klasifikované ako verejné alebo súkromné, a preto sú z regulačného hľadiska neisté.

3.1.8. Potreba zvýšiť inovačné a priemyselné kapacity v celom hodnotovom reťazci v oblasti telekomunikácií: na zabezpečenie hospodárskej bezpečnosti svojich sieťových infraštruktúr by EÚ mohla uľahčiť kooperatívne a multidisciplinárne prostredie a zlepšiť prístup subjektov EÚ k financiám, čím by sa podporila užšia spolupráca medzi súkromnými a verejnými investičnými stratégiami.

3.1.9. Udržateľnosť: Sektor IKT sa podieľa približne vo výške 7 – 9 % na celosvetovej spotrebe elektrickej energie, približne 3 % na celosvetových emisiách skleníkových plynov a zvyšuje sa objem elektronického odpadu. Pri správnom používaní môžu výhody digitálnych technológií prevýšiť objem ich emisií a pomôcť znížiť globálne emisie, čo si však vyžaduje ďalšie investície zo strany operátorov.

3.1.10. Bezpečnosť: v geopolitickom prostredí, ktoré je čoraz viac poznačené napätím a konfliktmi, by kybernetická bezpečnosť, bezpečnosť a odolnosť kritickej infraštruktúry mala byť založená na dôveryhodných dodávateľoch, na vývoji bezpečnostných noriem pre koncové pripojenia a na vyššej úrovni odolnosti a integrácie na všetkých úrovniach. Ide o pozemné, iné ako pozemné, prístupové a chrbticové siete vrátane podmorských káblových infraštruktúr.

4. **Potreba jednotného digitálneho trhu**

4.1. EHSV sa nedomnieva, že sú potrebné okamžité zmeny regulačného rámca v oblasti telekomunikácií. Súčasný model je naďalej vhodný, pokiaľ ide o otvorenie trhov a zabránenie koncentrácii trhu, ktorá vo všeobecnosti poškodzuje zákazníkov so zreteľom na ceny a inovácie.

4.2. Okrem podpory hospodárskej súťaže v sektore vysokorýchlostného internetu by sa regulačný rámec mal zamerať aj na reguláciu nových aspektov, ako sú služby M2M/internetu vecí, ktoré majú nadnárodný charakter.

4.3. V niektorých prípadoch môže byť potrebné zabezpečiť prístup a prepojenie medzi hlavnými káblami spájajúcimi dátové centrá s cieľom znížiť náklady spojené so zriadením nových cloudových dátových centier, ktoré by sa mohli stať ďalším „slabým článkom". Prípadná regulácia takýchto sietí by sa mala riadiť „tradičným" trojstupňovým postupom, ktorý umožňuje národným regulačným orgánom pod dohľadom Európskej komisie stanoviť požiadavky na nových trhoch.

5. EÚ potrebuje kvalitné pracovné miesta, aby mohla konkurovať na svetových trhoch z hľadiska digitálnej a technologickej suverenity

5.1. Od roku 2015 došlo v telekomunikačnom sektore k výraznej zmene typov pracovných miest. Prechod na iné typy pracovných miest by sa mal uskutočniť v spolupráci s miestnymi zainteresovanými stranami, pričom by sa mali zabezpečiť možnosti rekvalifikácie a dostatočný počet pracovníkov na zlepšenie budúcnosti sektora digitálnej sieťovej infraštruktúry.

5.2. Zásada „rovnaká služba, rovnaké pravidlo“ by sa mohla použiť na vytvorenie nového rámca pre všetky digitálne subjekty, pričom by sa zjednodušili pravidlá, rozšíril rozsah pôsobnosti súčasného rámca a uplatňovali rovnaké pravidlá na analogické služby, čím by sa zabezpečili rovnaké práva a povinnosti pre všetkých aktérov a koncových používateľov digitálnych sietí.

5.3. EHSV podporuje, aby operátori, ktorí investujú do nových sietí, mohli využiť nájomnú zmluvu ako súčasť nariadenia, ktoré ich núti zdieľať svoje siete s inými operátormi. Dôležité je zabezpečiť spravodlivé rozdelenie nákladov medzi operátorov.

5.4. EHSV sa zasadzuje za vytvorenie silných subjektov v trhovom hospodárstve, ktoré podporujú zamestnanosť a sociálny dialóg v súlade s európskymi hodnotami.

6. Zosúladenie pravidiel, reforma riadenia, zjednodušenie podávania správ

6.1. Roztrieštenosť vyplýva nielen z rôznych orgánov presadzovania práva, ale aj z rozdielov v spôsobe, akým členské štáty transponujú smernice. Rozdiely v kritériách existujú dokonca aj v rámci jedného členského štátu, kde sú právomoci rozdelené medzi rôzne regionálne orgány. Tým sa vytvára regulačný labyrint, ktorý si vyžaduje nábor právnych expertov a zdržuje prijímanie rozhodnutí.

6.2. Preto sú potrebné tieto opatrenia:

6.2.1. v čo najväčšej možnej miere uprednostňovať právne predpisy prostredníctvom nariadení;

6.2.2. uplatňovať zásadu jednotného orgánu stanovenej v európskych predpisoch;

6.2.3. urýchliť proces certifikácie, ktorý môže v súčasnosti trvať 12 alebo dokonca 24 mesiacov; tam, kde je to možné, harmonizovať pravidlá a náklady týkajúce sa prideľovania frekvenčného spektra. Niektoré členské štáty pridelili prevádzkovateľom frekvencie s veľmi vysokými nákladmi, čo môže spomaliť investície do nových sietí,

6.2.4. v súvislosti s konkrétnymi, virtuálnejšími a typicky nadnárodnými službami (napr. služby M2M a internet vecí) uplatňovať zásadu krajiny pôvodu namiesto vnútroštátneho režimu všeobecného povolenia,

6.2.5. vydať usmernenia o kvalifikácii a regulácii uplatniteľnej podľa európskeho kódexu elektronických komunikácií na súkromné elektronické komunikačné služby/siete a na elektronické komunikačné služby, ktoré sú nezávislé od čísla, ale stále vyžadujú číslo na identifikáciu koncového používateľa,

6.2.6. stanoviť realistický časový rámec na odpojenie od metalickej siete, pričom treba zohľadniť aj skutočnosť, že situácia v členských štátoch sa líši z hľadiska geografickej polohy, počtu obyvateľov a taktiež rozdielne náročná je posledná fáza tohto procesu, v dôsledku čoho môže mať v niektorých oblastiach zmysel umožniť dlhšie používanie hybridných technológií (optické vlákna do rozvodnej skrine (FTTC), vedenie atď.),

6.2.7. uložiť súbor horizontálnych (symetrických) povinností všetkým zainteresovaným stranám, ktoré vlastnia civilnú infraštruktúru, v rámci ktorej môžu byť umiestnené káble alebo antény, s cieľom urýchliť zavádzanie sietí novej generácie (NGN),

6.2.8. harmonizovať predpisy vzťahujúce sa na zdroje číslovania, ktoré v dôsledku digitalizácie a virtualizácie služieb a sietí komerční používatelia čoraz častejšie využívajú cezhranične.

7. **Ďalší postup**

7.1. prepojenosť; posilniť zosúladenie frekvenčného spektra v Európe:

— Členské štáty a Komisia by mali zlepšiť koordináciu záväzných rozhodnutí na európskej úrovni s cieľom zvýšiť vplyv súkromných investícií.

— Jednotne zaviesť ambiciózny zákon o gigabitovej infraštruktúre v celej EÚ s jednoduchým prístupom k verejnej infraštruktúre a jednotným kontaktným miestom v každom členskom štáte.

— Vydať jednoznačné usmernenia o dodržiavaní predpisov v prípade konkrétnych služieb podľa nariadenia o otvorenom internete.

7.2. Uvoľniť investície rizikového kapitálu:

7.2.1. Urýchliť vytváranie nástrojov v neskoršej fáze investovania; prechod na jeden súbor pravidiel EÚ pre všetky vnútroštátne kapitálové trhy podporovaný prostredníctvom užšej spolupráce medzi miestnymi orgánmi a orgánmi EÚ.

7.3. Zintenzívniť výskum inteligentných sietí a znížiť oneskorenie:

7.3.1. Zdravotnícke pomôcky a diaľková diagnostika sú veľmi citlivé na oneskorenie v digitálnych sieťach. Schopnosť zlepšiť diagnostiku v rámci zdravotnej starostlivosti v odľahlých regiónoch a možnosti pomoci umelej inteligencie v tejto oblasti vo veľkej miere závisia od rýchlej a spoľahlivej infraštruktúry digitálnych sietí.

7.3.2. Inteligentné siete môžu znížiť emisie a vytvoriť energeticky efektívnejšie pracoviská a domácnosti a poskytnúť dynamický spôsob, ako zabezpečiť efektívnejšiu verejnú dopravu.

7.3.3. Dodržiavať zásadu jednorazového podávania správ schváleného Komisiou a správy podávať jedinému určenému orgánu.

7.4. Dátové hospodárstvo:

— objasniť, že podniky podliehajú jedinému vedúcemu príslušnému orgánu podľa aktu o údajoch;

— uznať prednosť aktu o údajoch ako rámca upravujúceho výmenu údajov medzi podnikmi a verejnou správou v oblasti oficiálnych štatistík v EÚ;

— v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou zabezpečiť harmonizovaný rámec pre zdravotné údaje, ochranu údajov a súkromia vrátane zosúladenia a konzistentnosti medzi všeobecným nariadením o ochrane údajov a budúcim európskym priestorom pre údaje týkajúce sa zdravia;

7.5. Zaistiť európsku kritickú infraštruktúru: kybernetická bezpečnosť pre regulované subjekty:

— vydať usmernenia, v ktorých sa objasní vzájomné pôsobenie medzi smernicou EÚ o kybernetickej bezpečnosti (NIS2) a aktom o kybernetickej odolnosti, pokiaľ ide o služby v oblasti diaľkového spracúvania údajov;

— dodržiavať zásadu jednorazového podávania správ schváleného Komisiou a správy podávať jedinému určenému orgánu;

— konsolidovať subjekty kybernetickej bezpečnosti s cieľom zvýšiť prevádzkovú efektívnosť a lepšie podporiť odolnosť kritickej infraštruktúry, ako sú energetické siete;

— dohodnúť sa na jasnom harmonograme vývoja a schvaľovania systémov certifikácie EÚ a zabezpečiť, aby boli tieto systémy štruktúrované výlučne na základe technických záruk v oblasti kybernetickej bezpečnosti.

7.6. Harmonizovať protokoly o softvérovej komunikácii.

7.7. Treba stanoviť niektoré základné požiadavky na všetok komunikačný softvér, napr. všetky prenosy údajov by mali byť šifrované.

7.8. Verejné obstarávanie digitálnych služieb:

7.8.1. Smernicu o verejnom obstarávaní treba zmeniť na nariadenie a presadzovať harmonizované kritériá zadávania zákaziek, ktoré oceňujú kybernetickú bezpečnosť a udržateľnosť rovnako ako náklady. V krátkodobom horizonte treba vydať usmernenia pre nákup softvéru v súlade s touto smernicou.

V Bruseli 18. septembra 2024

Predseda
Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru
Oliver RÖPKE